

Анна Свиткова

„ТЮТЮН“ – ОТ РОМАНА ДО ФИЛМА

Димитър Димов издава първия си роман „Поручик Бенц“ през 1938 г. Въпреки немалкото ласкави отзиви за него, той остава недооценен от критика и читатели, а авторът му – непознат. Вторият роман – „Осъдени души“ – е публикуван през есента на 1945 г. и носи пълно литературно признание на своя автор. Читатели и литератори с огромен интерес очакват следващия му роман – „български“ и „индустриален“.

„Тютюн“ е отпечатан през декември 1951 г. и нищожно малкият му тираж /4 хиляди бройки/ просто се „изпарява“ от книжарниците. Следва одобрението на читателите, унищожителното отрицание на критици и писатели по идеологически съображения, одобрението „свише“ от Вълко Червенков, Димитровската награда и упражнената по този начин принуда върху автора да преработи романа. Втората допълнена редакция е издадена през пролетта на 1954 г. вече в 20 хиляден тираж. Започват преводи – на словашки, полски, унгарски, руски, китайски, румънски, немски и т. н.

При този всеотраслов интерес, при създалия се шум и разигралите се драми около утвърждаването на произведението, при наличието на високи художествени достойнства в него – епичност на сюжета, висок драматизъм в героите, перфектен и силно въздействащ диалог – няма нищо странно в това, че Студията за игрални филми много бързо решава да го филмира. От този момент започва одисеята на филма „Тютюн“, която ако не е толкова шумно-скандална като историята на романа, то пък е отчайващо продължителна и творчески драматична за автора.

За самото заснемане на филма, за твърдата позиция на Димов при избора на актьори, за трудностите при намиране на изпълнителка на ролята на Ирина, за успехите на филма, за оваците, с които е посрещната Невена Коканова на фестивала в Кан през 1963 г. – вече е писано многократно. Сега ще разгър-